नागपुर पशुवैद्यक महाविद्यालय, नागपुर

विकृती शास्त्र विभाग

---

1) **कोंबडयाच्या मानमोडी आजारात कोणती लक्षणे दिसुन येतात.**

मानमोडी या आजारात कुक्कुट पक्षांमध्ये हिरव्या रंगाची हगवण, लंगडणे, पंखाचा लुळेपणा, मानमोडी, खाद्य न खाणे, अति तिव्रताप व श्वासोश्वासात त्रास अशा प्रकारची लक्षणे दिसुन येतात.

2) **कोंबडयामध्ये मानमोडी या आजाराची लागन झाल्यास काय उपचार केले पाहीजे.**

कोंबडयामध्ये मानमोडी आजाराची लागन झाल्यास लासोटाचे लसीकरन पिण्याच्या पाण्यातुन करायला हवे.

3) **मांसल कोंबडयामध्ये मानमोडी आजारासाठी कोणते प्रतिबंधनात्मक उपाय केले पाहीजे .**

मांसल कोंबडी पालनामध्ये मानमोडी आजारासाठी प्रतिबंधनात्मक उपाय म्हणुन लासोस चे लसीकरण वयाच्या 6/7 च्या दिवशी (पाण्यात किंवा डोळयात) व 21/22व्या दिवशी (पाण्यात) करावयाला हवे.

4) **कुक्कुटपालनातील गंबोरो आजाराचे काय लक्षणे दिसुन येतात.**

गंबोरो या आजारात कोंबडयामध्ये पांढऱ्या रंगाची हगवन, अतितीव्र ताप, खाद्य न खाने व पक्षांमध्ये कंपन ईत्यादी लक्षणे आढळुन येतात.

5) **कोंबडयामध्ये गंबोरो आजार झाल्यास काय उपचार केले पाहिजे.**

गंबोरो आजाराची लागन झाल्यास त्या अवधीमध्ये कुठल्याही प्रकारचे लसीकरण करावयाचे टाळावे. या आजारात कुकुट पक्षांना पॅरासीटामल 500 मी.ली.ग्रॅमची 1 गोळी प्रति 50 कि. पक्षांच्या वजनावर, विर्कोन एस 2 ग्रॅम प्रति 1 लिटर पाण्यात, सेल्व्हीट ई 70 ग्रॅम 1000 पक्षांवर पिण्याच्या पाण्यातुन दयावी.

6) **मांसल पक्षांमध्ये गंबोरो आजारासाठी काय प्रतिबंधनात्मक उपाय केले पाहीजे.**

मांसल पक्षांमध्ये गंबोरो आजाराची लागण होवु नये यासाठी प्रतिबंधनात्मक उपाय म्हणुन गंबोरो, स्टॅन्ड/प्लेन चे लसीकरण 13/14 दिवशी पाण्यातुन केले पाहिजे.

7) **कोंबडी पालनात रक्ती हगवण या आजारात कोणती लक्षणे आढळुन येतात.**

रक्ती हगवण या आजारात कोंबडयाच्या विष्ठेमध्ये कमी–जास्त प्रमाणात लालपणा, पक्षांची वाढ खुंटणे किंवा वजन कमी होणे ईत्यादी लक्षणे आढळुन येतात.

8) **रक्ती हगवण या आजारात कोंबडयांमध्ये काय औषधोपचार केले पाहिजे.**

कोंबडयामध्ये रक्ती हगवण आजाराची लागण झाल्यास एम्प्रोलियम 20 टक्के, 1–2 ग्रॅम प्रति लिटर पाण्यात किंवा सुपरकॉक्स 1 ते 2 ग्रॅम प्रति लिटर पाण्यात व विटामीन 'ए' आणि 'के' पिण्याचे पाण्यातुन दिले पाहिजे.

9) **मांसल कोंबडीपालनात कोणती लसीकरण करणे आवश्यक आहे.**

मांसल कोंबडीपालनामध्ये दोन प्रकारची लसीकरण खाली नमुद केल्याप्रमाणे करणे अतिआवश्यक आहे.

थ$_1$ध्सेंवजंध्ठ$_1$ वयाच्या 5/6 दिवशी पाण्यात किंवा डोळयात केले पाहिजे
प्ठक च्संपदध्जकण वयाच्या 13/14 दिवशी पाण्यातुन केले पाहिजे
स्ौव्ज। वयाच्या 21/22 दिवशी पाण्यातुन केले पाहिजे

10) **कोंबडयामध्ये गाऊट हा आजार कशामुळे होतो.**

कोंबडयातील गाऊट हा आजार खाली नमुद केलेल्या अनेक कारणामुळे आढळुन येतो.

1. गुर्देयांना हानीकारक असणारे आय बी चे विषाणु
2. गंबोरोचे विषाणु
3. गुर्देयांना हाणीकारक असणारी खाद्यांतील कवक
4. खाद्यात जास्त प्रथीने दिल्यास.
5. विटामीन 'ए' ची कमी
6. सल्फाची औषधे जास्त प्रमाणात व जास्त कालावधीत दिल्यास.
7. अतिथंडी किंवा उन्हाळयात पाण्याचे भांडे कमी ठेवल्यास.

11) **कोंबडयातील गाऊट या आजारात कोणती लक्षणे दिसतात.**

गाऊट या आजारात पक्षांमध्ये पांढऱ्या रंगाची हगवण, पक्षांची वाढ खुंटणे, खाद्य कमी खाणे ईत्यादी लक्षणे आढळतात.

12) **कोंबडयातील गाऊट या आजारात कोणता औषधोपचार केले पाहिजे.**

गाऊट हा आजार बरा करण्यासाठी खाली नमुद केलेले उपचार केले पाहिजे

1. खाद्यम्हणुन फक्त दळलेला मका 2 दिवस.
2. नेफटॉन/नॅफ्रोटेक 10 ते 20 मीली. लिटर प्रति 100 पक्षांवर दिवसातुन एकदा पिण्याच्या पाण्यात.
3. लिव्हर टॉनिक (हर्बल) 10 ते 20 मीली. लिटर प्रति 100 पक्षांवर दिवसातुन एकदा पिण्याच्या पाण्यात.
4. विटामीन 'ए' 5 मीली. लिटर प्रति 100 पक्षांवर दिवसातुन एकदा पिण्याच्या पाण्यात.

5. गुळ 500 ते 1000 कि.ग्रॅम प्रति 1000 पक्षांवर एकदा पिण्याच्या पाण्यातुन.

13) **कोंबडी पालनात खाद्यातुन मुख्यतः कोणत्या कवकीचा प्रकोप आढळुन येतो.**

कोंबडी पालनात पक्षांच्या खाद्यातुन मुख्यतःह अफलाटॉक्सीन व ऑक्राटॉक्सीन नावाचे कवकीमुळे होणारे आजार आढळुन येतात.

14) **कोंबडयामध्ये खाद्यातुन होणाऱ्या कवक या आजारात कोणती लक्षणे आढळुन येतात.**

खाद्यातुन होणाऱ्या कवक या आजारात कोंबडयामध्ये पांढऱ्या रंगाची हगवण, पक्षांची वाढ कमी होणे व रोगप्रतिकारक शक्ती कमी होवुन ईतर आजारास बळी पडणे.

15) **कुक्कुट पालनामध्ये खाद्यातुन कवक या आजाराचा प्रकोप झाल्यास कोणता औषधोपचार केले पाहिजे.**

कुक्कुट पालनामध्ये खाद्यातुन कवक या आजाराचा प्रकोप झाल्यास खाद्यांमध्ये टॉक्सीनबांईडर 100 ग्रॅम प्रति एक क्विटंल खाद्यामध्ये व पिण्याच्या पाण्यातुन टॉक्सीरोक/ टॉक्सीनॅाट/ टॉक्सीकेअर 10 ते 20 मि.ग्रॅम. प्रति 100 पक्षांवर दिले पाहिजे.

16) **कोंबडयामध्ये रोगप्रतिकारक शक्ती कुठल्या आजारामध्ये कमी होते.**

गंबोरो, कवक, मॅरेक्स, चिकन इंन्फेक्सीअस ॲनिमीया या आजारामध्ये रोगप्रतिकारक शक्ती कमी होते.

17) **कोंबडीपालनामध्ये ई–कोलाय आजारात कुठली लक्षणे दिसुन येतात**

ई–कोलाय या आजारात पक्षांमध्ये श्वासोश्वासाचे त्रास, हगवण, पक्षांची वाढ खुंटणे ईत्यादी लक्षणे दिसुन येतात

18) **कोंबडयामध्ये ई–कोलायाची लागण झाल्यास कोणते औषधोपचार केले पाहिजे.**

ई–कोलायाची लागण झाल्यास सिप्रोफ्लोक्झासीन(1ग्रॅम प्रति लिटर) /एनरोफ्लोक्झासीन (1 मी.लि. प्रति लिटर) पिण्याच्या पाण्यामध्ये दयावे. तसेच सेफगार्ड 1 मी.लि. प्रति 5 लिटर पिण्याच्या पाण्यात दयावे. व या सोबत लिव्हर टॉनिकचे मिश्रण दयावे.

19) **ई–कोलायची लागण होवु नये म्हणुन कोंबडी पालनात कोणते प्रतिबंधनात्मक उपाय केले पाहिजे.**

कुक्कुटपालनात ई–कोलायची लागण होवु नये म्हणुन पिण्याच्या पाण्याचे टंकीचे, पाईप लाईन व पिण्याचे भांडयांची नियीमत सफाई करणे आवश्यक आहे. तसेच पाण्यामध्ये खालील पैकी कुठलेही एक औषधेचा वापर करावा.

1. सेफगार्ड 1 मी.लि. प्रति 5 लिटर पिण्याच्या पाण्यात दयावे.
2. ॲक्वामॅक्स 1 मी.लि. प्रति 10 लिटर पिण्याच्या पाण्यात दयावे.
3. बायोक्वाट –20 1 मी.लि. प्रति 20 लिटर पिण्याच्या पाण्यात दयावे.
4. बी –904 1 मी.लि. प्रति 10 लिटर पिण्याच्या पाण्यात दयावे.

20. **कोंबडयांमध्ये जलदाह या आजारात कोणती लक्षणे आढळुन येतात.**

कोंबडयांमधील जलदाह या आजारात पोटांमध्ये पाणि भरणे, पक्षांची वाढ खुंटणे व मृत्युदर आढळुन येते.

21. **कोंबडयांमध्ये जलदाह या आजारात कोणते औषधोपचार केले पाहिजे**

कोंबडयांमधील जलदाय या आजारात खालील प्रमाणे उपचार केले पाहिजे

1. खाद्यम्हणुन फक्त दळलेला मका 2 दिवस.
2. नेफटॉन/नॅफ्रोटेक 10 ते 20 मीली. लिटर प्रति 100 पक्षांवर दिवसातुन एकदा पिण्याच्या पाण्यात.
3. लिव्हर टॉनिक (हर्बल) 10 ते 20 मीली. लिटर प्रति 100 पक्षांवर दिवसातुन एकदा पिण्याच्या पाण्यात.
4. प्रक्षेत्रामध्ये हवेचे आवागमन नियीमत असणे आवश्यक आहे.

, , , , ,